

**Американська історія та політика: науковий журнал. —
№ 4. — К., 2017. — 258 с.**

ISSN 2521-1706

УДК 94+32

Висвітлюються історія США, Канади, країн Латинської Америки, Карибського басейну, їхня зовнішня та внутрішня політика, міжамериканські відносини, етнокультурні та соціальні процеси.

**ЖУРНАЛ ВИДАЄТЬСЯ ЗА ПІДТРИМКИ
«УКРАЇНСЬКОЇ АСОЦІАЦІЇ АМЕРИКАНІСТИКИ»**

Редакційна колегія

Машевський О. П. д-р іст. наук, проф. (КНУ імені Тараса Шевченка) (*голова редколегії*)
Ткач О. І. д-р. політ. наук., проф. (КНУ імені Тараса Шевченка) (*заступник голови редколегії*)
Грищенко Т. А. к.і.н., доц. (КНУ імені Тараса Шевченка) (*заступник голови редколегії*)
Корнієнко А.Ю. к.і.н., ас. (КНУ імені Тараса Шевченка) (*відповідальний секретар*)
Банті Р. доктор філософії (історія) (Міністерство освіти Ізраїлю, Єрусалим, Ізраїль)
Біленький С. доктор філософії (історія), доц. (Університет Торонто, Канада)
Борділовська О. А. д-р. політ. наук., проф. (КНУ імені Тараса Шевченка)
Гасимли М. Джафар огли д-р іст. наук, проф. (Бакинський Державний Університет, Азербайджан)
Горбань Т. Ю. д-р. політ. наук., проф. (КНУ імені Тараса Шевченка)
Городня Н. Д. д-р іст. наук, проф. (КНУ імені Тараса Шевченка)
Дудко І. Д. д-р. політ. наук., проф. (КНЕУ імені Вадима Гетьмана)
Добронські А. Ч. д-р габілітований, проф. (Університет м. Білосток, Республіка Польща)
Дьомін О. Б. д-р іст. наук, проф. (Одеський національний університет імені І. Мечникова)
Зихович Д. доктор філософії (історія), доц. (Університет Мічигану, США)
Кожокару Л. Д. д-р іст. наук, проф. (Державний університет Молдови, Кишинів, Молдова)
Купчик О. Р. к.і.н., доц. (КНУ імені Тараса Шевченка)
Малько В. доктор філософії (історія) (Каліфорнійський університет, Фресно, США)
Миронович Є. д-р габілітований, проф. (Університет м. Білосток, Республіка Польща)
Насіров Е. Худам огли д-р. політ. наук., проф. (Академія Державного Управління при Президентові Азербайджанської Республіки, Азербайджан)
Патриляк І. К. д-р іст. наук, проф. (КНУ імені Тараса Шевченка)
Потехін О. В. д-р іст. наук, проф. (ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»)
Пронь С. В. д-р іст. наук, проф. (Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика)
Таран М. А. к.і.н., доц. (КНУ імені Тараса Шевченка)
Сайчук М. М. к.і.н., член правління ГО «Українська асоціація американістики»
Сава-Чайка Е. д-р габілітований (Вища школа міжнародних відносин і американістики, Варшава)
Шевченко Н. І. к.і.н., доц. (КНУ імені Тараса Шевченка)
Шевчук О. В. д-р. політ. наук., проф. (ЧДУ імені Петра Могили)
Хакамієс П. д-р іст. наук, проф. (Університет Турку, Фінляндія)
Цвих В. Ф. д-р. політ. наук., проф. (КНУ імені Тараса Шевченка)

Рекомендовано до друку Вченою радою історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол №3 від 26 жовтня 2017 р.)

Науковий журнал «Американська історія та політика» включений до переліку фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук за спеціальністю «історичні науки».

(Наказ МОН України від 24.10.2017 № 1413)

Рецензенти:

Космина В. Г. д-р іст. наук, проф. (Таврійський національний університет імені В. Вернадського); Мартинов А. Ю. д-р іст. наук, проф. (Інститут історії України НАНУ); Зернецька О. В. д-р політ. наук, проф. (ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»); Худолій А. О. д-р. політ. наук., проф. (Національний університет «Острозька академія»)

Адреса редакційної колегії:

01601, Київ, вул. Володимирська, 60, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, історичний факультет, кафедра нової та новітньої історії зарубіжних країн
Тел. (044) 239 34 24, e-mail: americanist2016@gmail.com ; olegmashev@ukr.net
Засновник: Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Видавець: історичний факультет, кафедра нової та новітньої історії зарубіжних країн. Періодичність – двічі на рік.
Свідцтво про державну реєстрацію КВ 21927-11827 Р видане Міністерством юстиції України 12.03.2016 р.

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ США	
Ірина Братко Міжнародна допомога США: правові та політичні аспекти	9
Михайло Кірсенко, Тетяна Балабушевич Політика Сполучених Штатів у Першій світовій війні	17
Ramila Bahlul Dadashova The foreign policy of the USA: the USA – Russia contradictions in the UN Security Council	32
Олег Кондратенко Сполучені Штати Америки та Російська Федерація: геостратегія відносин	39
Микола Сайчук Басейн Чорного моря в оперативно-стратегічному плануванні Збройних Сил США під час Холодної війни	58
Олександр Шевчук Позиціонування США на міжнародній арені за президентства Д. Трампа: глобальний та регіональний виміри	76
ЄВРОПЕЙСЬКА ПОЛІТИКА США	
Андрій Грубінко Американо-британські відносини та участь Великої Британії у політиці безпеки Європейського Союзу в контексті процесу «Brexit»	85
США ТА УКРАЇНА	
Сергій Пронь Сучасні зовнішньополітичні орієнтири України: між американським молотом і російським ковадлом	98
США ТА КРАЇНИ СХОДУ	
Наталія Городня Багатосторонні торговельні стратегії США у Азійсько-Тихоокеанському регіоні: від Дж. Г. У. Буша до Д. Трампа	104
Ірина Зубаренко Американсько-єгипетські відносини після Арабської весни	117
Gunel Musayeva The role of the USA in the implementation of the project Baku-Tbilisi-Ceyhan	125
Євген Пінак Підготовка Сполучених Штатів Америки до війни з Японією: плани та реальність	131
Макар Таран Китайська ініціатива «Один пояс – один шлях» та стратегічні виклики для США	139

ІСТОРІЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ США

УДК 94(4) 341.1

Ірина Братко,
кандидат юридичних наук, доцент,
Київський університет
імені Бориса Грінченка

МІЖНАРОДНА ДОПОМОГА США: ПРАВОВІ ТА ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ

***Анотація.** У статті розглядаються історичні, політичні та праві аспекти надання та використання міжнародної неоплатної та безповоротної допомоги, що надходить від Уряду США країнам-реципієнтам.*

Розглянуто історичні та політичні процеси надання міжнародної допомоги відповідно до плану Маршалла після Другої світової війни. Досліджуються політичні умови надання міжнародної допомоги від Уряду США. Приділяється увага міжнародно-правовим механізмам врегулювання відносин між Україною та США у сфері надання та використання міжнародної допомоги. Детально проаналізовано договірні відносини між Україною та США у сфері надання та використання міжнародної допомоги. Визначено організаційну складову зовнішньої політики США по відношенні до країн-реципієнтів у сфері надання та використання міжнародної допомоги та правові засади діяльності установ Уряду США.

Досліджується організаційно-правовий механізм надання міжнародної допомоги США, що представлений такими організаціями та установами як Агентство США з міжнародного розвитку (USAID), відомствами Уряду США, приватною організацією Western NIS Enterprise Fund, а також Комітетом з сприяння розвитку ОЕСР, якій забезпечує надання міжнародної допомоги США на багатосторонній основі.

У статті виділяються особливості співробітництва між країнами-реципієнтами та США у сфері надання міжнародної допомоги. Вказується на військово-технічну допомогу від Уряду США як компоненту партнерства та співробітництва. Доводиться, що пріоритетною формою надання допомоги від Уряду США являється грантова допомога.

***Ключові слова:** міжнародна допомога, міжнародна угода, донор, країна-реципієнт, Уряд США, офіційна допомога у розвитку.*

В умовах глобалізації співробітництво між країнами з різним рівнем економічного розвитку у сфері надання та використання міжнародної допомоги поступово стає ключовим фактором співробітництва та дає змогу вирішувати глобальні проблеми людства, які потребують значних матеріальних та людських ресурсів.

Сполучені Штати Америки – один з найпотужніших донорів, що надає міжнародну допомогу країнам з низьким рівнем економічного розвитку з метою їх економічного зростання та демократизації суспільства. Підтримка США країнам, в тому числі Україні, одна з дієвих складових зовнішньої політики США, що потребує детального вивчення та аналізу.

Мета статті полягає у визначенні особливостей зовнішньої політики США у сфері надання та використання міжнародної допомоги країнам-реципієнтам та особливостей договірно-правового регулювання співробітництва між Україною та США у сфері надання та використання міжнародної допомоги.

Дослідженню процесів надання та використання міжнародної допомоги США присвятили свої роботи зарубіжні та вітчизняні вчені. Зокрема, особливості реалізації плану Маршалла розглядав польський дослідник З.Клепацький. Політичні питання надання міжнародної допомоги досліджували такі зарубіжні та вітчизняні вчені як С.Браун, Р.Брюнел, М.Робінсон, А.Шакіров, Т.Кожухова.

Практика США надання зовнішньої допомоги (foreign assistance) країнам, що потребують економічної та інституційної підтримки, має глибокі корені та насичену історію, яка починається з Плану Маршалла. Як загальновідомо „План Маршалла” отримав свою назву від імені державного секретаря Джорджа Кетлетта Маршалла, який після Другої світової війни під час свого виступу 5 червня 1947 р. у Гарвардському університеті у загальних рисах сформулював ідею допомоги країнам Європи [1]. План Маршалла здійснювався Урядом США з 1948 по 1951 рік на основі Конвенції про європейське економічне співробітництво 1948 року та створеною згідно її положеннями Організації європейського економічного співробітництва. Після закінчення цього масштабного проекту, коли Уряд США прийняв рішення припинити надання допомоги країнам Європи, Рада Організації європейського економічного співробітництва у березні 1952 року прийняла рішення продовжити діяльність цієї організації та розширити напрями співробітництва. Представники 18-ти країн-членів ОЄЕС, а також США та Канади 14 грудня 1960 року підписали у Парижі Угоду про створення Організації економічного співробітництва та розвитку (далі – ОЕСР). Фактично з цього моменту ОЕСР почала планомірну діяльність у сфері надання міжнародної допомоги країнам, що розвиваються. Польський дослідник З. Клепацький звертав увагу на те, що це було новою сферою оперативної діяльності для цієї міжнародної організації, а найбільш дієвим результатом діяльності ОЄЕС було саме створення Організації економічного співробітництва та розвитку [2, с. 338–340].

У другій половині 50-х років американська та радянська допомога надавалася майже всім країнам, що розвиваються. Радянський Союз, з одного боку, та США і капіталістичні країни Європи, з іншого боку, фактично змагалися між собою у наданні міжнародної допомоги новим незалежним постколоніальним країнам. Міжнародна допомога у відносинах між СРСР та США перетворилася на елемент суперництва за вплив на нові незалежні держави, що визнають американські дослідники – С. Браун [3, с. 23] та П.Бюнел [4, с. 6–7]. Саме у ці роки розроблялись та втілювались базові форми та проявлялась політична складова надання допомоги країнам, що знаходились у кризових ситуаціях та потребували зовнішньої допомоги. Серед видів офіційної допомоги того періоду слід виділити продовольчу допомогу, що передбачає постачання сільськогосподарської продукції та сировини, допомогу у вигляді промислової продукції для населення країни-реципієнта.

Найпоширеніший термін, що застосовується у міжнародних відносинах з надання та використання міжнародної допомоги це поняття «офіційна допомога у розвитку» (official development assistance). Це поняття включає грантову допомогу та міжнародну технічну допомогу, що надається офіційними органами країн-донорів та міжнародними організаціями відповідно до міжнародних угод та спрямована на економічний та соціальний розвиток країни-реципієнта.

Серед термінів, що використовуються законодавством США для визначення безоплатної та безповоротної допомоги для країн, що розвиваються, домінує термін «зарубіжна допомога» (foreign assistance). Цей термін узагальнює два види допомоги, що надається країнам. У першу чергу це офіційна зарубіжна допомога,

що передбачає передачу на безоплатній та безповоротній основі ресурсів у вигляді товарів, послуг, капіталу за рахунок державних джерел фінансування, зокрема федерального бюджету США. Одночасно законодавство США допускає надання приватної допомоги на тих самих умовах, але за рахунок приватних джерел фінансування.

Допомога США країнам-реципієнтам завжди відповідає її національним інтересам і це поняття трактується дуже широко. До національних інтересів США, що визначають характер зарубіжної допомоги США та її спрямування, відносяться наступні інтереси:

- відкриття нових ринків для американських виробників, покращення економіки країн, що розвиваються,
- розвиток політичних відносин з країнами-партнерами,
- підтримка демократії,
- зниження рівня бідності в країнах, що розвиваються,
- підтримка миру та безпеки в конфліктних регіонах тощо.

Регулювання міжнародних відносини США та процедури надання міжнародної допомоги здійснюються на основі міжнародних угод та федерального законодавства цієї держави. Базовим законом США у цій сфері є Закон «Про іноземну допомогу» 1961 року [5].

Закон США «Про іноземну допомогу» 1961 року визначає основні цілі, спрямовуючі зовнішню політику США на надання зовнішньої допомоги заради добробуту, миру та безпеки, а саме: скорочення крайньої бідності; створення сприятливих економічних умов для країн, що розвиваються; заохочення та посилення демократії; інтеграція країн, що розвиваються, до світової економічної системи на справедливих засадах; боротьба з корупцією та належне врядування у країнах-реципієнтах [5, с. 2].

Виходячи з цієї офіційної позиції Уряду США та її національних інтересів, зарубіжна допомога включає в себе надання як економічної так і військово-технічної допомоги. Якщо офіційна економічна допомога передбачає постачання продукції для цивільного населення, консультування, навчання та передачу досвіду, то військово-технічна допомога, це допомога у сфері підвищення рівня оборони та безпеки країни-реципієнта. Військово-технічний компонент допомоги при цьому розглядається як компонент, що знижує бюджетні витрати країни-реципієнта на підвищення її військового потенціалу. Це певною мірою відрізняється від загальної тенденції надання міжнародної допомоги країнам-реципієнтам, що існує у світі, та яка базується на впровадженні концепції сталого розвитку і виключає надання військово-технічної допомоги. Проте, в останні роки намітилась тенденція надання військової допомоги донорів іншими країнами, що потерпають від агресії, зокрема, активно реалізуються в Україні проекти міжнародної технічної допомоги НАТО, Уряд Швеції розглядає можливість надати військову допомогу Україні.

За повідомленням Посольства України у США від 16 листопада 2017 Сенат США схвалив проект закону про “Бюджет США на 2018 р. на потреби національної оборони”, який містить дозвіл на виділення 350 млн. дол. для надання безпекової допомоги Україні. Таким чином, Конгрес завершив процедуру ухвалення зазначеного документа, який відтепер спрямовується на підпис Президентові США. Ця грантова допомога відповідно до Схваленого проекту нового бюджету США на оборону передбачає реабілітацію в медичних закладах

США поранених українських військовослужбовців, навчання і підготовку українських медичних фахівців у цій сфері, а також посилення повітряних і військово-морських сил України [6].

Ще однією характерною особливістю американської допомоги являється наявність так званої «зв'язаної допомоги» – допомоги, що надається за умови виконання певних зобов'язань, зокрема, закупівлі за кошти міжнародної допомоги товарів та послуг у організацій країни-донора, або прийняття країною-реципієнтом політичних зобов'язань, що відповідають національним інтересам США.

Однією з найперших угод, укладених між США та Україною, як незалежною державою, була Угода між Урядом України і Урядом Сполучених Штатів Америки про гуманітарне та техніко-економічне співробітництво 1992 року (далі - Угода 1992 року) [7]. Ця невелика за обсягом угода містить лише 6 статей, але на основі її положень США надають допомогу протягом 25 років.

Угода про гуманітарне та техніко-економічне співробітництво була укладена 07.05.1992 року до прийняття Закону України «Про міжнародні договори України» 1994 року та Конституції України 1996 року, що дозволяє застосовувати її без ратифікації Верховною Радою України. При укладанні Угоди 1992 року не оговорювався її рамковий характер, але практика її застосування та посилення на її положення в кожній наступній угоді вказують саме на це. На думку автора у першу чергу це пов'язано з тим, що стаття 1 Угоди «Податки та інші збори» звільняє від оподаткування будь-яку діяльність, пов'язану з наданням та використанням міжнародної допомоги США. Це одна з причин того, що у подальших угодах між Україною та США у сфері надання та використання міжнародної допомоги міститься посилення на зазначену угоду як на таку, що врегульовує питання оподаткування. В Угоді 1992 року також міститься положення про правовий статус цивільного та військового персоналу Уряду Сполучених Штатів, що перебуває в Україні у зв'язку із здійсненням програм допомоги Сполучених Штатів. Відповідно до положень угоди цивільному на військовому персоналу надається статус, еквівалентний тому, який надається адміністративному та технічному персоналу дипломатичних представництв відповідно до Віденської конвенції про дипломатичні зносини від 18 квітня 1961 року.

У подальшому між Урядом України та Урядом США було укладено низку угод, що визначають предметні особливості надання міжнародної допомоги, зокрема:

- Угода між Урядом України між Урядом Сполучених Штатів Америки про здійснення програми "Корпус миру США в Україні" від 06.05.1992 р.;

- Угода між Україною та США щодо надання допомоги Україні в ліквідації стратегічної ядерної зброї, а також запобігання розповсюдженню зброї масового знищення від 25.10.1993р.;

- Угода між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки щодо реалізації програм та проектів міжнародної допомоги у військовій сфері від 02.11.2000 р.;

- Угода між Міністерством охорони здоров'я України та Міністерством оборони Сполучених Штатів Америки стосовно співробітництва у галузі запобігання розповсюдженню технологій, патогенів та знань, які можуть бути використані в ході розробки біологічної зброї від 29.08.2005 р.;

- Угода про виконання завдання у сфері розвитку між Урядом США та Урядом України для сприяння більш прозорим та підзвітним процесам врядування за широкої участі громадян та додаткові угоди до неї 2012 р.;

- Угода про виконання завдання у сфері розвитку між Урядом Сполучених Штатів Америки та Урядом України для сприяння стійкому економічному розвитку на широкій суспільній основі як засобу забезпечення сталої демократії в Україні та додаткові угоди до неї 2012 року [8].

Російський дипломат А Шакіров звертає увагу на особливості застосування грантової допомоги США як такої, що найчастіше застосовується у міжнародних відносинах з країнами-реципієнтами. За його підрахунками частина грантової допомоги складає біля 87 % від загальної офіційної допомоги США [9]. Дійсно, в останніх угодах, укладених між Україною та США у сфері міжнародної допомоги, які конкретизують механізми та взаємодію між партнерами на рівні урядів, у якості основної форми надання міжнародної допомоги США застосовується грантова допомога. Так, Угода про виконання завдання у сфері розвитку між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки для сприяння стійкому економічному розвитку на широкій суспільній основі як засобу забезпечення сталої демократії в Україні (Угода АМР США № 121-0002-АА) (далі - Угода 2012 року) передбачає розгорнутий механізм застосування грантової допомоги США [10]. В Угоді 2012 року також передбачено, що Сторони можуть оформлювати обопільно узгоджені імплементаційні листи для підтвердження і письмового закріплення їхніх взаємних домовленостей стосовно виконання положень Угоди, а також закріплення виправлень або виключень за угодою. Загалом Угода 2012 року містить значну кількість елементів проектного менеджменту, що забезпечують спільну роботу урядів та передбачають нагляд за виконанням проектів допомоги з боку установ та організацій української та американської сторін угоди.

Організаційна структура управління процесами надання міжнародної допомоги США це важливий елемент комунікації між державними установами країн-партнерів. Офіційною і найбільш дієвою установою, що виконує функції надання міжнародної допомоги від імені Уряду США, є Агентство США з міжнародного розвитку (USAID).

У 2013 році USAID заявила про реалізацію нової місії, спрямованої на ліквідацію крайньої бідності і підтримку стійких демократичних суспільств. Ця робота включає кроки з диверсифікації потоків капіталу, які фінансують розвиток, покращують хід вимірювання і інвестують в потужні сили, такі як наука, інновації та партнерства для збільшення впливу на позитивний розвиток країн. У 2016 році Уряд США надав Україні через USAID допомоги на суму 145 млн. дол. США [11].

Крім USAID допомогу Уряду України надають наступні установи Уряду США: безпосередньо Уряд США виділяє 1.704 млн. дол. США, Міністерство оборони США – 525 млн. дол. США, Міністерство оборони США/Агентство зменшення загрози – 130 млн. дол. США, Міністерство енергетики США – 227 млн. дол. США, Департамент охорони здоров'я та соціального забезпечення США – Центри контролю та профілактики захворювань США – 0.5 млн. дол. США. Державний департамент США – 22 млн. дол. США. Державний департамент США – Бюро з міжнародних питань у боротьбі з незаконним обігом наркотиків та правоохоронних питань – 63 млн. дол. США. Комісія ядерного регулювання США – 1,050 млн. дол. США., Корпус миру США – 0,1 млн. дол. США [12].

Враховуючи те, що міжнародна допомога США може надходити з приватних джерел, цікавим досвідом надання такої допомоги являється діяльність Western NIS Enterprise Fund (WNISEF). Ця організація – перший в Україні та Молдові регіональний фонд прямих інвестицій з капіталом 150 млн. доларів США, заснований за фінансуванням Уряду США через USAID. Фонд працює на території України понад 20 років і за його даними інвестував 168 млн. доларів США у 118 компаній із приблизно 25 000 працівників та зробив можливим залучення 1,5 млрд. доларів в компанії України та Молдови. З 2015 року Фонд реалізовує програму технічної допомоги в Україні та Молдові на загальну суму 35 млн. доларів США, основними елементами якої є сприяння експорту, місцевий економічний розвиток, соціальне інвестування та економічне лідерство [13].

У рамках співробітництва між донорами – міжнародними організаціями та країнами-донорами США активно надає допомогу на багатосторонній основі. У цьому випадку надання допомоги найчастіше здійснюється через міжнародні організації. Утім, при наданні такої багатосторонньої допомоги завжди відчувається вплив Уряду США на характер такої допомоги та особливості її реалізації.

Найбільша частина багатосторонньої допомоги Уряду США реалізується через Комітет з сприяння розвитку Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) та надходить країнам, що внесено у перелік країн-реципієнтів. Комітет сприяння розвитку ОЕСР має своє ставлення до міжнародної допомоги та визначає міжнародну допомогу як джерела ресурсів, що надаються офіційними установи з наміром сприяти економічному розвитку країни-реципієнта. Ресурси можуть мати економічний характер, наприклад, фінансові внески, але можуть включати також технічну допомогу та товари (наприклад, продовольчу допомогу або сільськогосподарську техніку). При цьому ресурси міжнародної допомоги мають бути надані на пільгових умовах, але принаймні 25% допомоги - це кошти гранту. Витрати на гуманітарну допомогу в рамках операцій з підтримання миру також можуть вважатися міжнародною допомогою, але ОЕСР конкретно зазначає, що офіційний допомога у розвиток не повинна включати військову допомогу або антитерористичну діяльність.

ОЕСР здійснює моніторинг надання міжнародної допомоги за напрямками та країнами-реципієнтами і цей поточний моніторинг оприлюднюється на веб-сайті ОЕСР [14]. США одна з небагатьох країн-донорів, що дотримується зобов'язання виділяти на міжнародну допомогу 7% ВВП [15]. За даними цієї організації міжнародна допомога США складала у 2016 році 31 мільярд дол. США, що дещо менше показників 2015 року – 33 мільярдів дол. США. Країнами, що отримують найбільшу міжнародну допомогу являються Афганістан (1,7 мільярд), Йорданія (1 мільярд), Пакистан (779 млн.) [16].

Висновки. Для США надання міжнародної допомоги країнам-реципієнтам являється невід'ємною складовою та інструментом реалізації її зовнішньої політики. Сполучені Штати – один з найбільших донорів, що надає міжнародну допомогу. Ця країна дотримується міжнародного зобов'язання виділяти 7% ВВП на надання міжнародної допомоги країнам-реципієнтам. У першу чергу США надають допомогу відповідно до своїх національних інтересів, які трактуються дуже широко.

Допомога надається за різноманітними формами, але переважає допомога у формі гранту. Особливостями міжнародної допомоги США також являється

наявність військово-технічної допомоги як компоненту партнерства та співробітництва.

Врегулювання міжнародних відносини між Україною та США у сфері надання та використання міжнародної допомоги базується на Угоді про гуманітарне та техніко-економічне співробітництво 1992 року та низки угод, укладених відповідно до умов цієї рамкової угоди. При укладанні та виконанні угод сторони активно використовують правові механізми та процедури, притаманні проектному менеджменту.

Література

1. U.S.History [Electronic Resource]. – Mode of Access: <http://www.ushistory.org/us/52c.asp> (last access: 10th November 2017). – Title from the Screen.
2. Клепацкий З. М. Западноевропейские международные организации / З. Клепацкий. – М., 1973. – С. 338–340.
3. Браун С. Иноземна допомога на практиці / С.Браун. – К.: Основи, 1994. – 185 с.
4. Burnell P. Foreign aid in a changing world / P. Burnell. – Buckingham.: Open University Press, 1997. – 268 p.
5. U.S. foreign assistance act of 1961 [Electronic Resource]. – Mode of Access: <https://legcounsel.house.gov/Comps/Foreign%20Assistance%20Act%20Of%201961.pdf> (last access: 12th November 2017). – Title from the Screen.
6. Embassy of Ukraine in the USA [Electronic Resource]. – Mode of Access: www.facebook.com/ukr.embassy.usa (last access: 17th November 2017). – Title from the Screen.
7. Угода між Урядом України і Урядом Сполучених Штатів Америки про гуманітарне та техніко-економічне співробітництво 1992 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/840_295. – Дата звернення: 17.11.2017. – Назва з екрану.
8. Офіційний портал координації міжнародної допомоги України Open Aid Ukraine. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://openaid.gov.ua/uk/donors>. – Дата звернення: 17.11.2017. – Назва з екрану.
9. Шакиров А. США: официальная помощь развитию / А.Шакиров // Мировая экономика и международные отношения. – М., 2012. – № 3. – С. 43–51.
10. Угода про виконання завдання у сфері розвитку між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки для сприяння стійкому економічному розвитку на широкій суспільній основі як засобу забезпечення сталої демократії в Україні (Угода АМР США № 121-0002-AA) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://openaid.gov.ua/uploads/redactor/documents/redactor_rails/document/24/DOAG_121-0002-AA_EG_Ukr.pdf. – Дата звернення: 17.11.2017. – Назва з екрану.
11. Офіційний сайт USAID. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://explorer.usaid.gov/cd/UKR?implementing_agency_id=1&measure=Obligations&fiscal_year=2016. – Дата звернення: 17.11.2017. – Назва з екрану.
12. Офіційний портал координації міжнародної допомоги України Open Aid Ukraine. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://openaid.gov.ua/uk/donors>. – Дата звернення: 17.11.2017. – Назва з екрану.
13. Офіційний сайт Western NIS Enterprise Fund [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://wnisef.org/uk/> – Дата звернення: 17.11.2017. – Назва з екрану.
14. Офіційний сайт OCED [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://data.oecd.org/development.htm>. – Дата звернення: 17.11.2017. – Назва з екрану.
15. Офіційний сайт OCED [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/statistics/datalab/oda-recipient-sector.htm>. – Дата звернення: 17.11.2017. – Назва з екрану.
16. Офіційний сайт OCED [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.oecd-ilibrary.org/development/development-co-operation-report-2017/united-states_dcr-2017-42-en. – Дата звернення: 17.11.2017. – Назва з екрану.

References

1. *U.S. history* [Online]. Available from: <http://www.ushistory.org/us/52c.asp> [Accessed: 10th November 2017].
2. KLEPACKEJ, Z. (1973) *Zapadnoevropejskye mezhdunarodnye orhanyzacyy*. Moscow: Progress.
3. BRAUN, S. (1994) *Inozemna dopomoha na praktyci*. Kyiv: Osnovy.
4. BURNELL, P. (1997) *Foreign aid in a changing world*. Buckingham: Open University Press.
5. *U.S. foreign assistance act of 1961* [Online]. Available from: <https://legcounsel.house.gov/Comps/Foreign%20Assistance%20Act%20Of%201961.pdf> [Accessed: 12th November 2017].
6. *Embassy of Ukraine in the USA* [Online]. Available from: www.facebook.com/ukr.embassy.usa [Accessed: 17th November 2017].
7. *Uhoda mizh Uryadom Ukrayiny i Uryadom Spoluchenyx Shtativ Ameryky pro humanitarne ta texniko-ekonomichne spivrobitnyctvo 1992 roku* [Online]. Available from: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/840_295 [Accessed: 17th November 2017].
8. *Open Aid Ukraine. Oficijnyj portal koordynaciyi mizhnarodnoyi dopomohy Ukrayiny Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrayiny* [Online]. Available from: <http://openaid.gov.ua/uk/donors> [Accessed: 17th November 2017].
9. SHAKYROV, A (2012) *SShA: ofycialn'aya pomoshh razvytyyu. Myrovaya ekonomyka y mezhdunarodnye otnoshenyya*. [Online] 3, p. 43–51. Available from: https://www.imemo.ru/jour/meimo/index.php?page_id=685&id=757&jid=747&jj=49 [Accessed: 17th November 2017].
10. *Uhoda pro vykonannya zavdannya u sferi rozvytku mizh Uryadom Ukrayiny ta Uryadom Spoluchenyx Shtativ Ameryky dlya spryyannya stijkomu ekonomichnomu rozvytku na shyrokij suspil'nij osnovi yak zasobu zabezpechennya staloyi demokratiyi v Ukrayini (Uhoda AMR SShA № 121-0002-AA)*. [Online]. Available from: http://openaid.gov.ua/uploads/redactor/documents/redactor_rails/document/24/DOAG_121-0002-AA_EG_Ukr.pdf [Accessed: 17th November 2017].
11. *USAID*. [Online]. Available from: https://explorer.usaid.gov/cd/UKR?implementing_agency_id=1&measure=Obligations&fiscal_year=2016 [Accessed: 17.11.2017].
12. *Open Aid Ukraine. Oficijnyj portal koordynaciyi mizhnarodnoyi dopomohy Ukrayiny Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrayiny* [Online]. Available from: <http://openaid.gov.ua/uk/donors> [Accessed: 17th November 2017].
13. *Western NIS Enterprise Fund* [Online]. Available from: <http://wnisef.org/uk/> [Accessed: 17th November 2017].
14. *OCED* [Online]. Available from: <https://data.oecd.org/development.htm> [Accessed: 17th November 2017].
15. *OSD* [Online]. Available from: <http://www.oecd.org/statistics/datalab/oda-recipient-sector.htm> [Accessed: 17th November 2017].
16. *OCED* [Online]. Available from: http://www.oecd-ilibrary.org/development/development-co-operation-report-2017/united-states_dcr-2017-42-en [Accessed: 17th November 2017].

Надійшла до редколегії 10.06.2017

Iryna Bratko, Ph.D. (law), Assistant professor, Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv

US INTERNATIONAL ASSISTANCE: LEGAL AND POLITICAL ASPECTS

Abstract. *The cooperation between countries with different levels of economic development in the field of the provision and use of international assistance becomes a key factor in international relations. The international assistance solves the global problems of mankind that require significant material and human resources.*

The United States of America is one of the most powerful donors providing the international assistance to the countries with poor economic development. This assistance is aimed at the economic growth and democratization of the society. The US support for these

countries, including Ukraine, is one of the key areas of the US foreign policy, which requires detailed analysis and study.

The main goal of the article is to investigate the key item and direction of international relations between the United States and the recipient states in the sphere of application and using of international assistance.

This article includes the main theoretical and practical issues of the official development of assistance from the United States. The historical and political processes of providing international assistance according to the Marshall Plan after the Second World War have been considered.

The empirical part of the investigation focuses on the international contract relations between Ukraine and the United States in the field of the provision and use of international assistance. The author also determines the political aspects of implementation and application of the foreign aid from the United States.

The issues of the provision and use of assistance that Ukraine had been receiving over the years have been explored. The author also determines the political and legal aspects of implementation and application of international aid from the United States.

The main content of the foreign policy of the United States has been determined in relation with the recipient states in spheres of application and using of international assistance. Special attention is paid to the issue of providing grants as the most effective form of assistance from the United States.

As a conclusion, the author notes the peculiarities of providing foreign assistance by the United States, as well as the provision of military technical assistance and a broad interpretation of US national interests in the provision and use of assistance from the US Government.

Key words: international assistance, foreign aid, international agreement, donor, recipient states, the United States, US government, official development of assistance.

УДК 94 (73)

Михайло Кірсенко,
доктор історичних наук, професор,
Національний університет
«Києво-Могилянська Академія»
Тетяна Балабушевич,
кандидат історичних наук, доцент,
Національний університет
«Києво-Могилянська Академія»

ПОЛІТИКА СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ У ПЕРШІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ

Анотація. З нагоди сторіччя вступу США до Першої Світової війни і Чотирнадцяти Пунктів Вудро Вільсона згадаймо передумови і обставини цих подій. Ізоляціонізм переважав у зовнішній політиці США XIX сторіччя поряд з експансією у Тихоокеанському і Карибському басейнах. З етичних міркувань президент Вільсон волів нейтралітет щодо збройних конфліктів в Європі, хоч його симпатії були на боці Британії та Франції. Громадська думка вагалась між інтервенціонізмом (Уолл-стріт, республіканці, рух Готовності) і пацифізмом (демократи, Церкви, профспілки, жіноцтво). Наприклад, ірландці були лояльні до США, але ворожі до Англії після придушення Великоднього Повстання.

Американців обурили злочини німців проти цивільних осіб. Британська морська блокада вадил торгівлі з Центральними Державами, а постачання Антанти перетворило США з боржника на кредитора. Контррозвідка викрила німецьке